

MONITORING ŠKŮDCŮ POLNÍ ZELENINY

29. TÝDEN (17.7.2023)

Kamil Holý

Výzkumný tým: Integrovaná ochrana zemědělských plodin proti škůdcům

Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.

Zprávy jsou zveřejňovány v Zelinářském zpravodaji, na Rostlinolékařském portálu a umístěny na webových stránkách VÚRV: www.vurv.cz - záložka Poradenství. Monitoring je podpořen z prostředků MZe - NAP (Národní akční plán k bezpečnému používání pesticidů).

Výskyt škůdců

Po aplikacích se počet krytonosců i dřepčíka olejkového snížil, nahrazují je dřepčici rodu *Phyllotreta*. Přibývá dospělců zápředníčka - za vysokých teplot se může rychle přemnožit. Končí přelet molice vlašovičnickové z řepky, líhnou se noví dospělci ze zelenin - napadené porosty zapravit co nejdříve po sklizni. Končí kladení květilky zelné. Pokračuje slabší nálet mšic, m. zelná již někde škodí v hlávkách. V cibuli zůstávají třásněnky, naletují i do brukvovité zeleniny. Housenky většinou v nízkých počtech, přibývá vajíček bělásků.

Přetrvávají rozdíly mezi oblastmi v početnosti škůdců, obdobně jako v loňském roce. Pokračující teplé a suché počasí urychlí vývoj i migraci, z **usychajících rostlin v krajině se škůdci stahují na zalévané (chutnější) porosty zelenin**. K překročení prahu škodlivosti může dojít během několika dní – monitorovat minimálně 2x týdně.

Brukvovitá zelenina - v závislosti na lokalitě a ošetření škodí krytonosci, dřepčík olejkový, kteří dokáží poškodit i vzrostlé hlávky zelí, zvyšuje se nálet dřepčků rodu *Phyllotreta*. Líhne se nová generace zápředníčka, místy dospělci v porostech hojní - bez ochrany dojde k poškození rostlin. Končí migrace molice, nové se líhnou ze zelenin. Naletují další třásněnky, přibývá bělásků. Pokračuje migrace mšic, kolonií zatím minimum. Končí kladení květilky, sucho jí nesvědčí.

Ostatní zelenina - mšic v polní zelenině ubývá, často jsou regulovány predátory a parazitoidy (ve sklenicích mohou naopak kolonie mšic růst). Početnost třásněnek na cibuli v závislosti na intenzitě ochrany, začínající žloutnutí listů má jiné příčiny. Letos je více vrtalek na různých plodinách. Suché a teplé počasí podporuje svilušky, brzy mohou škodit i na polní zelenině.

Riziková: krytonosci, molice, zápředníček, květilka zelná, dřepčici, housenky bělásků, třásněnky, mandelinky, mšice, vrtalky, svilušky

Molice vlašovičnicková

- migrace z řepok pomalu končí, letos byl přelet slabší, na zelenině se jí většinou daří regulovat. Líhnou se první dospělci ze zelenin (dokončení generace), napadené porosty zaorat co nejdříve po sklizni.

Monitoring - dospělci a vajíčka na spodní straně listů, při masovém přeletu jsou dospělci všude v krajině. Nezaměňovat s molicí skleníkovou (je menší a bez tmavých skvrn na křídlech), škodí ve sklenících, ale na polích se téměř nevyskytuje.

Ochrana - v závislosti na početnosti dospělců. Dospělci migrující z řepok se mísí s dospělci líhnutými ze zelenin, migrace i napadení zeleniny je letos slabší, růst početnosti bude pozvolný. U molice je důležité ošetřit co největší plochu spodní části listů, nekvalitní ošetření (např. nevhodné trysky s velkými kapkami) rozhodují o odlišnostech v napadení sousedících porostů různých pěstitelů.

Dřepčící rodu *Phyllotreta*

- početnost se zvyšuje (nová generace + přesun do zeleniny z okolní zasychající vegetace), škodlivost zůstává lokální.

Monitoring - dospělci zpravidla na vrchní straně listů, za nepříznivého počasí se mohou ukrývat u kořenového krčku. Přítomnost prozradí požerky na litech.

Ochrana - v závislosti na počtu dospělců.

Zápředníček polní

- dospělci nové generace již někde přemnožení, po vylíhnutí housenek dojde bez ošetření k poškození listů. Za vysokých teplot se líhnutí dospělců i housenek urychlí.

Monitoring - zelené housenky na spodní straně listů, mají tvar brousku (nejširší uprostřed). Při silném výskytu poletují

dospělci v porostu. V letošním roce přetrvává z neznámých důvodů podprůměrná účinnost feromonových lapáků (početnost neodpovídá pozorovaným dospělcům v porostech ani poškození rostlin).

Ochrana - provádí se proti nejmladším housenkám.

Dřepčík olejkový

- po postřicích dospělců ubylo, ale další se mohou stěhovat z řepok. Za sucha je pro ně zelenina zpestřením jídelníčku. Dokáží se prokousat i do hlávek - znehodnocení vzhledu.

Monitoring a ochrana jako u krytonosců.

Krytonosci

- nálet slabne, ale místy zůstává počet dospělců vysoký. Výskyt jarní generace na řepkách byl rozvleklý, přilet brouků a riziko škod budou pokračovat.

Monitoring - dospělci často skryti v porostu. Při vysokém výskytu viditelné poškození listů i z horní strany, na spodní straně až několik dospělců.

Ochrana - cílit na dospělé před vykladením vajíček. Při vyšším výskytu škodí i dospělci žírem. Intenzivní ochranou v řepkách se vyselektovaly rezistentní populace k pyretroidům (nemusí fungovat), doporučuje se tankmix pyretroidu s acetamipridem.

Květilka zelná

- končí kladení 2. generace, suchá půda není pro líhnutí a přežívání larev příznivá, škody by měly být nižší.

Monitoring - bílá vajíčka na kořenovém krčku nebo na částech rostlin dotýkajících se půdy. Dospělci těžko odlišitelní od dalších neškodných dvoukřídlých v porostech.

Ochrana - vajíčka jsou kladena přednostně na mladé rostliny, starší porosty většinou nenapadá. Ochranu cílit proti dospělcům před vykladením vajíček nebo použít mořenou sadbu.

Housenky můr

- může škodit více druhů. Můra zelná, m. kapustová a osenice polní - konec letu 1. generace, ještě mohou škodit housenky z pozdních kladení, ale výskyt byl letos nízký.

Monitoring - vajíčka na spodní straně listů i dalších částech rostlin, jednotlivě či v početných snůškách. Housenky nejčastěji na listech. Početnost dospělců vybraných druhů lze zjistit ze sítě světelných lapáků ÚKZÚZ.

Ochrana - ošetřuje se proti mladým housenkám krátce po vylíhnutí.

Mšice zelná

- pokračuje slabá migrace do porostů, tvoří se minikolonie, někde již škodí v mladých hlávkách, kde jsou ukryté před predátory.

Monitoring - okřídlení i bezkřídlí jedinci na spodní straně listů nebo ukryté v hlávkách.

Ochrana - většinou regulovány ochranou proti dalším škůdcům (molice, dřepčici...), částečně i užitečnými organismy. Mšice ukryté v hlávkách kontaktní přípravky nezasáhnou.

Mšice

- migrace různých druhů mšic do porostů ustává, početnost je nízká.

Monitoring - okřídlení dospělci a bezkřídlé nymfy mohou být na listech nebo ukryty mezi nahloučenými listy apod. Nepřímo na přítomnost mšic upozorní výskyt predátorů a mšicomarů.

Ochrana - v závislosti na druhu a plodině, většinou je zvládá regulovat komplex užitečných organismů.

Třásněnky

- početnost v cibuli zůstává vysoká, v závislosti na ochraně. Pronikají do hlávek zelí, kde se v místě sání začínají tvořit nádorky.

Monitoring - tmaví i světlí dospělci a nymfy jsou ukryti mezi nahloučenými listy nebo volně na listech. V místě sání tmavé kupičky trusu. Nymfy mohou být zaměněny za světlé částečky půdy/písku.

Ochrana - na cibuli při začínajícím poškození listů sáním, u zelí zabránit vniknutí do hlávek, kde jsou před účinky přípravků chráněny. Ochrana cílena na další druhy škůdců brukvovité zeleniny většinou reguluje i třásněnku.

Mandelinka bramborová

- sledování ukončeno, škodit může po celé letní období.

Užitečné organismy

- výskyt mšic láká do porostů predátory (pestřenky, sluněčka, zlatoočky) i parazitoidy (mšicomary). Při nízkém výskytu mšic dokáží regulovat jejich početnost bez nutnosti ochrany, ale záleží na poměru mšic a užitečných organismů. Larev pestřenek

mnoho není, ale dospělců v okolí na květech je dostatek, místy jsou pestřenky nejhojnějším hmyzem. Pozvolna přibývá vajíček a dospělců zlatooček, larev je málo, nejspíše je hubí přípravky cílené na

přemnožené škůdce. Na cibuli jsou občas dravé stuhatky (patří mezi trásněnky). Přes vysoký počet západních je výskyt jeho parazitoidů zatím nižší.

Místy zůstává vysoký výskyt krytonosců a dřepčíka olejkového z řepky

Přibývá dřepčíků rodu *Phyllotreta*, bez ochrany dochází k poškození listů

Líhne se nová generace molice vlašovičnickové z prvních kladení na zelenině, zelenina začíná být významnějším zdrojem molic než řepka

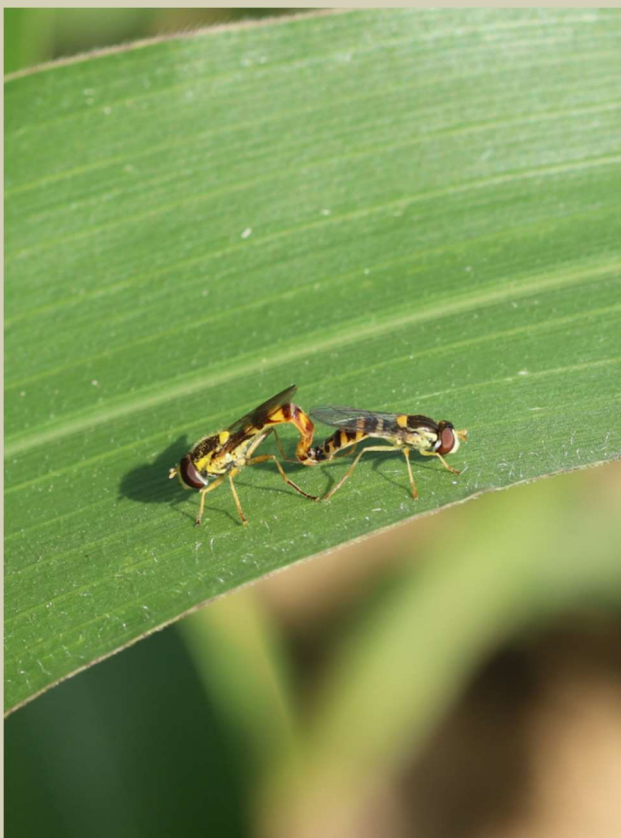
Zvyšují se počty záředníků, brzy začnou škodit housenky nové generace

Nově přilétlí dospělci třásněnek do kedlubnů - listy ještě bez příznaků sání

Atypická snůška vajíček bělásky zelného (normálně bývají těsně vedle sebe bez rozestupů), vpravo líhnoucí se housenky druhý den po odebrání

Klopušky mohou škodit sáním

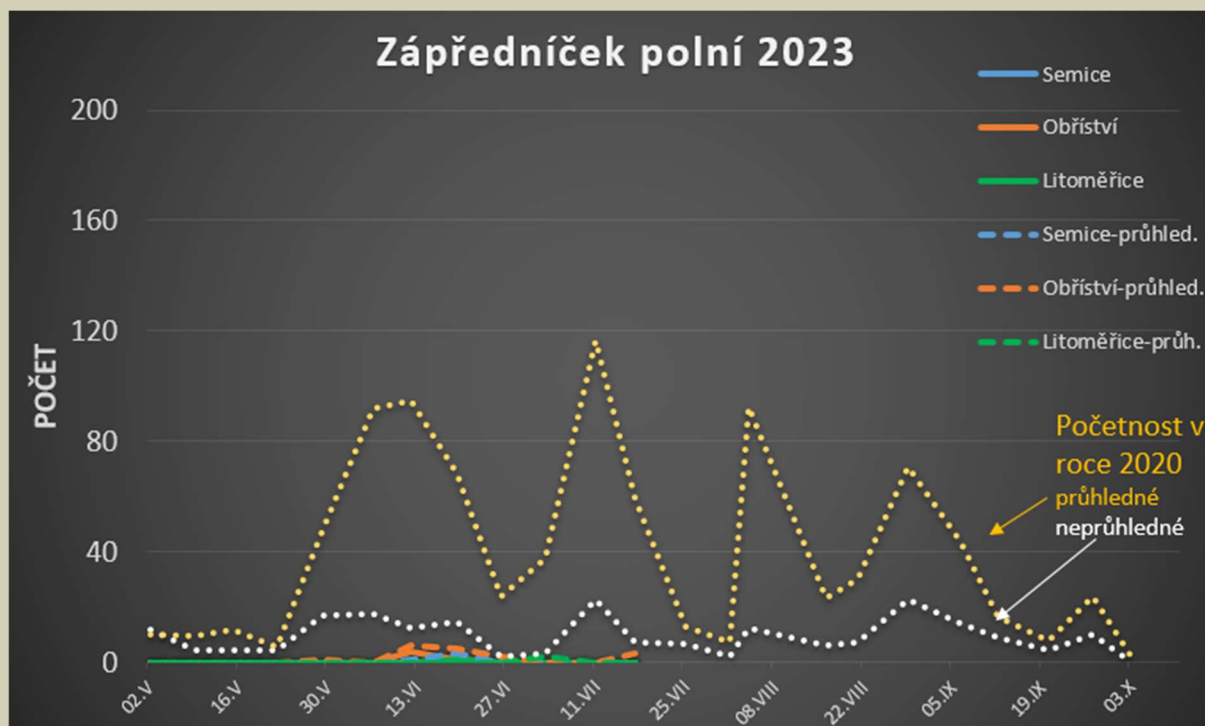
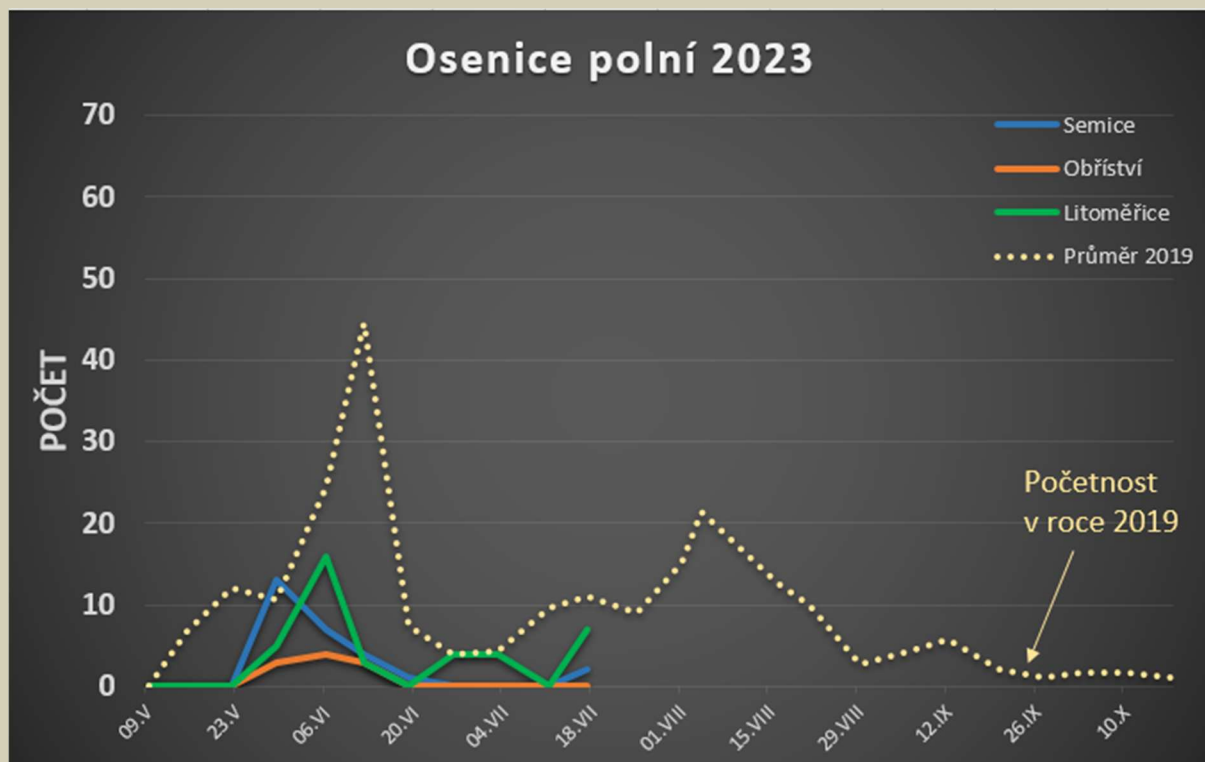
Pár pešťrenek na listu kukuřice

Odchyt **osenice polní** a **zápředníčka** do feromonových lapáků v roce 2023

- tečkovaně - průměrný odchyt v předchozích letech (průměr ze všech 3 lokalit)
- zápředníček - čárkovaná čára (průhledný lapák), plná čára (neprůhledný lapák) - rozdíly v odchycích na stejné lokalitě

Osenice - konec letu 1. generace, početnost podprůměrná

Zápředníček - dospělci nové generace přibývá, brzy budou škodit housenky, do lapáků z neznámého důvodu zatím téměř nelétají (odchyty neodpovídají výskytu)

Odchyt můry kapustové do feromonových lapáků v roce 2023

- tečkovaně - průměrný odchyt v roce 2021 (průměr ze všech 3 lokalit)
- konec letu 1. generace, početnost nízká

